

УДК 378.147

С. М. Ефендієва, М. П. Мелащенко

**Вищий державний навчальний заклад України “Українська
медичнастоматологічна академія”, м. Полтава**

ЕТАПИ ФОРМУВАННЯ ІМІДЖУ МОЛОДОГО ВИКЛАДАЧА МЕДИЧНОГО ВИШУ

У статті розглянуто теоретичні положення, що визначають зміст вивчення іміджу викладача вищої школи. Проаналізовано наукові праці, присвячені проблематиці іміджу. Розглянуто напрямки теоретичного і практичного вивчення іміджу викладача вищої школи. Зроблено висновки про зміст поняття «імідж викладача вищої школи».

Ключові слова: імідж, іміджологія, викладач, вища школа, професіоналізм, компетентність.

The article discusses some theoretical concepts determining the content of the study of the image of high school teacher. Scientific works regarding the problems of image were analyzed. The directions of the theoretical and practical study of the image of high school teacher were described. The conclusions about the content of the concept of the image of high school teacher were made.

Key words: image, imageology, teacher, high school, professionalism, competence.

В статье рассмотрены некоторые теоретические положения, определяющие содержание изучения имиджа преподавателя высшей школы. Проанализированы научные работы, посвященные проблематике имиджа. Рассмотрены направления теоретического и практического изучения имиджа преподавателя высшей школы. Сделаны выводы о содержании понятия “имидж преподавателя высшей школы”.

Ключевые слова: имидж, имиджология, преподаватель, высшая школа, профессионализм, компетентность.

Реформування стратегічних завдань освіти вищої школи України початку ХХІ століття надає особливої значущості вивчення ролі іміджу як

одного з професійно важливих якостей сучасного педагога. Іміджелогія як наука виступає важливою складовою вихованості сучасної особистості, необхідним компонентом професійної компетентності спеціалістів різного профілю.

Питаннями професійної компетентності, педагогічної майстерності викладача ВНЗ займаються педагоги, психологи, соціологи, менеджери освіти та ін. Проблема професійної компетентності педагогічної компетентності розглядалась у працях К. Б. Віаніс-Трофименко, В. М. Гриньова, Г. В. Лісовенко, А. І. Приходько, Н. Б. Щокіної та ін. [2, 4, 6]. Аналіз літературних джерел засвідчує, що проблемі іміджу викладача вищого навчального закладу приділялась недостатня увага. Зокрема, О. С. Нурєєва, О. В. Скворчевська, В. М. Шепель вивчали проблему іміджу вчителя та викладача [5, 7].

Мета дослідження – теоретично обґрунтувати імідж викладача вищої школи, проаналізувати наукові праці, присвячені проблематиці іміджу, розглянути напрямки теоретичного і практичного вивчення іміджу викладача вищої школи, зробити висновки про зміст поняття «імідж викладача вищої школи».

В. Шепель вважає, що іміджелогія — це наука про засоби та складові побудови іміджу особистості, що сприяє зовнішньому прояву глибинної потреби людини бути гідною особистістю [7, с. 12]. На нашу думку, іміджелогія — це система різних знань і умінь. Її інформаційна мережа складає дані таких дисциплін, як психологія, педагогіка, етика, соціологія, риторика, театральна режисура, акторська майстерність, косметологія, дизайн одягу тощо. Імідж – це результат і конкретна форма відображення предметів і явищ у світосприйнятті людини [1, с. 7].

Узагальнюючи наукове трактування дослідниками терміну, ми вважаємо, що поняття «імідж» від (лат. *imago* – образ, від англ. *image* – образ) отримало широке використання та застосування в самих різних

областях знання: соціології, психології, політології, антропології, культурології.

О. С. Нурєєва підкреслює, що педагогічний імідж — це динамічний образ викладача, який має свій зміст. Це сукупність виявів людини в педагогічному процесі, що обумовлюють характер та результативність процесу навчання. Формування позитивного іміджу викладача залежить від його природного, психологічного, соціального компонентів і найголовніше — від бажання створити позитивний імідж [5, с. 14].

Важливо встановити, що особистий імідж викладача у внутрішніх і зовнішніх проявах складається з багатьох компонентів, серед яких особливо важливі: професіоналізм і компетентність, ерудиція, творча енергія, високий рівень загальної та педагогічної культури (культура спілкування, культура ділової риторики, культура прояву емоцій, знання етикету), психологічно-індивідуальні якості (здібності до емпатії, чуйність, здібності до рефлексії, доброзичливість, уміння запобігати конфліктам, міцне фізичне і психічне здоров'я, зовнішня естетична привабливість (бездоганна охайність; доцільні до ситуації та елегантні одяг і взуття, прикраси; помірний макіяж, впевнена хода) [4, с. 121].

Загальновідомо, що основними вимогами до тактики педагогічного спілкування, яка сприяє професійному успіху викладача ВНЗ є доброзичливість, необхідність володіння різноманітними варіантами поведінки в однотипних ситуаціях і вміння оперативно користуватися ними, вміння слухати і чути співрозмовника, вміння використовувати механізми психологічної взаємодії (візуальний контакт, ефективне використання засобів невербального спілкування та ін.), прояви та підкреслення поваги до особистості співрозмовника [6, с. 8].

Згідно з точкою зору В. В. Бойко, поняття «імідж» охоплює наступні компоненти: аудіовізуальна культура особи; стиль поведінки; внутрішня філософія, система цінностей людини; атрибути, що підкреслюють статус і прагнення особи; психогігієнічний образ особистості, людина зовні та

внутрішньо спокійна, активна, у гарному настрої, доброзичлива, оптимістична [2, с. 113].

В. А. Баранова стверджує, що робота над іміджем складається з чотирьох етапів: виявлення того, який образ людина має нині і наскільки він відповідає уявленням про неї з боку оточення, власне створення образу, пошук девізу (гасла), під яким відбуватиметься створення іміджу, створення легенд, дотримуючись певного іміджу, людина вирізнятиметься в оточенні, проте залишатиметься однією з них [1, с. 8].

Система професійного та післядипломної освіти приділяє достатньо уваги підвищенню кваліфікації викладачів вузу, його професійної компетентності. Але формування педагога як гармонійно розвиненого суб'єкта, у якого якості розуму вдало поєднуються з фізичною розвиненістю, зовнішньою привабливістю, хорошими манерами, володіє адекватною самооцінкою, часто залишається поза полем діяльності освітніх установ, тоді як останнє часто стає детермінантою формування успішної професійної діяльності. У цьому полягають основні суперечності, які зумовлюють важливість глибокого наукового аналізу та вивчення особливостей іміджу викладача та умов його формування [3, с. 13].

Отже, є всі підстави зробити такий висновок, що для успішної педагогічної діяльності викладач вищого навчального закладу України зобов'язаний володіти високим професіоналізмом та компетентністю, педагогічною майстерністю та позитивним іміджем. Викладач повинен постійно працювати над вдосконаленням своєї компетентності, педагогічної майстерності та створенням позитивного іміджу. Вивчення процесів формування образу викладача — це головне завдання досліджень у сфері педагогічної іміджелогії. Однак, слід зазначити, що успішне формування його професійно-педагогічного іміджу необхідно здійснювати на основі впровадження змін у загальну програму підготовки майбутніх педагогів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Баранова В. А. Имидж личности как социально-психологическое явление / В. А. Баранова // Магистр. — 1994. — № 2. — С. 7-9.

2. Бойко В. В. Энергия эмоций в общении: взгляд на себя и на других / В. В. Бойко. — М. : Филинь, 1996. — 472 с.
3. Віаніс-Трофименко К. Б., Лісовенко Г. В. Підвищення професійної компетентності педагога. — Х. : Основа, 2007. — С.13.
4. Гриньова В. М. Педагогічна культура майбутнього вчителя: навчальний посібник для студентів, викладачів та вчителів / В. М. Гриньова — Х. : ХГПУ ім. Г. С. Сковороди, 1996. — 104 с.
5. Нуреева О. С., Скворчевська О. В. Імідж класного керівника. — Х. : Основа, 2007. — 176 с.
6. Приходько А. И., Шокина Н. Б. Основы педагогического мастерства: Учебно-методическое пособие для студентов высших учебных заведений. — Х., 2001. — С. 7–8.
7. Шепель В. М. Имиджелогия. Как нравиться людям / В. М.Шепель. — М. : Народное образование, 2002. — 500 с.